

Tack

Författarna vill ge ett stort tack till VIS-rektorerna för deras samverkanstankar och Elisabet Ström för valideringsrapporten. En tacksam tanke skickas till Skolverkets och SKRs databaser som varit helt nödvändiga hjälpmedel.

Ett tack till ESF som finansierat det projekt inom vilket rapporten gjorts och projektägaren Region Sörmland.

Innehållsförteckning

	sida
Tack	2
1. Förord	3
2. Sammanfattning	3
3. Introduktion	4
4. Förskola	5
5. Grundskolan i Sörmland	6
6. Gymnasiet – examensstatistik Sörmland	12
7. Folkskolor	16
8. Vuxenutbildning på grundskole- och gy.nivå	18
9. Eftergymnasial utbildning	20
9.1 Yrkeshögskola	20
9.2 Högskoleutbildning	23
10. Flödet genom utbildningssystemet	25
11. Validering	29

Den här rapporten är framtagen åt Region Sörmland inom ESF- projektet Kompetensamverkan Teknik. Rapporten är gjord av Doff & Co AB av författarna Susann Karlsson och Jan Lindoff. Analys och slutsatser är författarnas egna.

Copyright Region Sörmland och författarna. Det är fritt att använda resultat och illustrationer från rapporten så länge källa inklusive författare tydligt anges.

Omslagsbild: Richard Bell/Unsplash

Sörmland 2020

1. Förord

En av de allra viktigaste faktorerna för en positiv samhällsutveckling i Sörmland är kompetensförsörjningen.

Utbildningssystemet inklusive validering är centralt för kompetensförsörjningen. Förutom den löpande utbildningen, som sker i det dagliga arbetet på de flesta arbetsplatser, är det utbildningssystemet som har uppgiften att säkra kompetensförsörjningen.

Rapporten beskriver utbildningssystemets leverans i kompetensförsörjningen för Sörmland och inkluderar den därtill kopplade valideringen.

Rapporten har två syften. Ett är att visa fram läget idag och ge ett underlag för en bred diskussion. Situationen är väl dokumenterad bl.a. *”Utveckling av Sörmlands näringsliv 2007-2013, Regionförbundet Sörmland* och senare näringslivs- och arbetsmarknadsrapporter. Sörmlands invånare har ett lägre utbildningssnitt än de flesta regioner i Sverige. Det tillsammans med jämförelsevis låga inkomstnivåer och i flera delar av regionen en av Sveriges högsta arbetslöshet finns det anledning till väl underbyggd strategisk diskussion om Sörmlands utveckling, möjligheter/hot samt lämpliga insatser framåt.

Det andra syftet är att ge förslag på den statistik som Region Sörmland bör samla in, analysera och publicera i sitt samverkansarbete. Region Sörmlands projekt Kompetensråd Teknik har haft som uppgift att föreslå hur ett sådant samverkansarbete kan utformas. Det har sitt ursprung i regeringsbeslut där man använder begreppet kompetensplattform. Val av statistik avgörs av hur Region Sörmland väljer att tolka syftet med kompetensplattformen.

Rapporten är framtagen inom projektet Kompetensråd Teknik tillsammans med ett antal rapporter till, som på olika sätt visar på vikten av att kompetenssamverkan står på solid statistisk grund och goda analyser. Sådan information blir som drivmedel för avsedd samverkan. I denna rapport ges därför referenser till projektets förslag på kompetenssamverkan t e x vilka och vem som för sitt arbete skulle ha värde av utpekad information.

2. Sammanfattning

Flödet genom utbildningssystemet i Sörmland uppvisar påtagliga systemförluster. Det sker också på nationell nivå. Det finns för stora oklarheter vart de som ”tappas” tar vägen. Kanske hittar vi dem lite senare inom komvux/yrkesvux som idag har fler elever än gymnasieskolan.

Ser man till gymnasieutbildningars program och inriktningar och tänker på vilka som är passande för olika branscher, blir situationen för kompetensförsörjningen till branscherna mycket varierande.

För de olika branschforumen är underlag som denna rapport viktig. Ett exempel är tillverkande industri som är omfattande i Sörmland. Gymnasiets industriteknikprogram är tänkt för denna bransch. Då är det besvärande att så få väljer utbildningen, att nästan hälften som har börjat inte slutför och att utbildningen endast ges i två kommuner. Dessutom finns frågetecken runt innehåll och kvalitet från företagen.

Rapporten belyser också den lokala utvecklingen i grundskolan och att situationen i några kommuner är besvärlig.

Eftergymnasial utbildning är en bristvara i Sörmland. Fler unga kvinnor går en eftergymnasial utbildning och andelen ökar från år till år. För yngre män står det stilla på en betydligt lägre nivå. YH-utbildning som väl adresserar grundutbildning, karriärbyte och vidareutbildning, kan vara mycket värdefullt att skala upp i Sörmland. När det gäller försörjningen av högskolekompetens är Sörmland en av de regioner som är mest beroende av att hämta den från andra regioner.

Validering är fortfarande under utveckling. Området är i behov av ett nationellt kvalitets-säkringssystem.

En bred strategisk samverkan för Sörmland är nödvändig för att förändra utvecklingen. Vi har tillsammans möjligheternas tid framför oss.

3. Introduktion

Projektet Kompetensråd Teknik är ett ESF - finansierat projekt med Region Sörmland som projektägare. I rapporten *Kompetensverkstan, programförklaring för den regionala kompetensplattformen och samverkan för Region Sörmland, Doff & Co AB 2020* redovisar projektet framtaget samverkansförslag. Det tar sin utgångspunkt från ansökan inför projektet och ett regeringsbeslut N2017/07839/RTS. Enligt det senare har aktörer med regionalt utvecklingsansvar uppdrag att etablera regionala kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt. Syftet enligt regeringsbeslutet med kompetensplattformarna är att bidra till:

- **Ökad kunskap och översikt inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet.**
- **Samordning av behovsanalyser inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet.**
- **Ökad samverkan kring kompetensförsörjning och utbildningsplanering,**
- **Ökad kunskap om utbud och efterfrågan av utbildningsformer, med utgångspunkt i de olika utbildningsformernas nationella mål samt myndigheternas ansvar.**

Uppdraget gäller till 2021 och Tillväxtverket ska stödja arbetet och återrapportera till Näringsdepartementet. Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolverk och andra berörda myndigheter ska inom sina verksamhetsområden bistå Tillväxtverket i genomförandet av uppdraget.

En nödvändig pusselbit i ovan är att det finns en gemensam tydlig bild av utbildningssystemets leverans så det kan matchas mot behov. Tillsammans är det grunden för en god planering och översikt.

I denna rapport lämnar vi förslag på statistik som Region Sörmland bör samla in, analysera och publicera i kompetensplattformen.

För grundskolan och gymnasieskola finns tillgänglig statistik på regional nivå via t. ex Skolverket, SKR och SCB. För YH-utbildningar tillhandahåller Myndigheten för yrkeshögskolan detaljerad statistik nationellt och regionalt.

Kommunala vuxenutbildningen och högskoleutbildning är svårare att följa.

Validering lyfts fram som viktig för att ta till vara kunskap och kompetens för individer som har kompetens men som saknar betyg eller annan dokumentation. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv skulle vi troligtvis spara mycket pengar om vi lyckades utveckla valideringen. Förmodligen är det ganska få personer som valideras men det är svårt att bedöma då samlad statistik saknas. Definitionen av validering är bred. Det kan vara delkurser eller kurser i en utbildning, bedömning av en hel utbildning eller ett yrke.

Kunskap är grunden för alla väl grundade beslut. Vår rekommendation till Region Sörmland är att vara en källa för lättillgänglig kunskap. Denna rapports innehåll är ett konkret exempel på vad som regionen bör få fram och använda för driva kompetenssamverkan framåt.

I förslaget på kompetenssamverkan för Region Sörmland från projektet Kompetenssamverkan Teknik finns flera komponenter som kopplar in väl till denna rapport. Förslaget om branschforum och deras årsarbetsplan för verksamheten innehåller en diskussion om utbildningssystemets leverans. Statistik som den som presenteras i rapporten är naturligt drivmedel för branschforum.

Vi tar i rapporten fram flera viktiga underlag till de regionala råd föreslagna för områdena "Omställning & Vägledning" respektive "Förberedande Insatser".

Rapporten har ambitionen att ge en överblick av hela utbildningssystemet. Vi går från förskola till vuxenutbildning och avslutar den genomgången med en diskussion om flödet genom hela utbildningssystemet. Sista kapitlet ägnas åt validering.

4. Förskola

Andelen barn 1 till 5 år	Källa SKL, Kolada		
inskrivna i Förskolan i %			
	2016	2017	2018
Eskilstuna	88	88	89
Flen	83	84	81
Gnesta	78	78	83
Katrineholm	84	84	83
Nyköping	84	85	87
Oxelösund	84	88	85
Strängnäs	86	87	86
Trosa	88	82	84
Vingåker	87	90	91

Antal barn i förskolan, i % av totala antalet barn

I Sörmland går 80 - 90% av barnen i 1 – 5 årsåldern i förskolan. Lägst andel har Flen, Gnesta och Katrineholm och högst andel finner vi i Vingåker och Eskilstuna.

Forskning och statistik visar att barn som har gått i förskolan klarar sig bättre i grundskolan. Förskolan har idag ett tydligare pedagogiskt uppdrag, en förberedelse för nästa steg. 2014 redovisade Magnus Oskarsson, Mittuniversitetet och projektledare för Pisa i Sverige, att ju längre en elev gått i förskolan desto bättre resultat i matematik och engelska i Pisa-proven i årskurs 9.

2017 publicerade Folkhälsomyndigheten rapporten *"Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen."* Resultat från 20-talet studier visar att barn som gått i förskolan har bättre resultat i språk och matematik, bättre psykisk hälsa och som vuxen en högre utbildningsnivå och högre inkomst.

Bild: Markus Spiske/Unsplash

Utfall	Effekt vid ålder (år)	Påvisade effekter av förskola (antal studier)	Referenser av Folkhälso-myndighetern
Fysisk hälsa	2–7 år	Lägre förekomst av infektioner (1)	[20]
Psykiska problem	2–11 år	Mindre psykiska problem (2), ingen effekt (1)	[17, 18] [20]
Språklig och matema- tisk färdighet	7–15 år	Bättre prestationer (3), ingen effekt (1)	[12, 16] [18] [19]
Utbildningsnivå	35 år	Högre utbildningsnivå (1)	[15]
Inkomst	30–40 år	Ökade inkomster för alla (1), ökade inkomster, men endast för barn till föräldrar med låg inkomst (1)	[13, 15]

Folkhälsomyndigheten i rapporten *"Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen."*

5. Grundskolan i Sörmland

Bild: Taylor Wilcox/Unsplash

Grundskola, årskurs F till årskurs 9, källa Skolverket

Samtliga kommuner i Sörmland erbjuder Förskoleklass till årskurs 9 i hemkommunen. För den framtida planeringen bör vi följa statistik på hur många elever vi har i varje årskurs. Både för planering av antalet platser i gymnasieskolan och för att få en bild av den framtida arbetskraften.

Vi har valt att jämföra läsåret 2018/2019 med 2015/2016 för att förutom den egna befolkningstillväxten få veta hur stor påverkan den stora flyktinginvandringen har haft. Den totala ökningen är 2 490 elever i årskurserna F till 9, som motsvarar 7,5 %. Ökningen är ganska jämnt fördelad på samtliga årskurser och motsvarar 80 till 100 nya klasser. Fördelningen är att tvåtredjedelar av de tillkommande eleverna finns i den kommunala och en tredjedel i enskilda skolor.

I jämförelse mellan åren har andelen flickor minskat med 1 % och andelen elever med utländsk bakgrund ökat med 4 %. Däremot ligger andelen föräldrar med eftergymnasial utbildning på samma nivå, 51 %.

Statistik för läsåret 2018/2019

Könsfördelningen i grundskolan är 48 % flickor och 52 % pojkar på Sörmlandsnivå. För årskurs 1 - 9 har 29 % av eleverna utländsk bakgrund och 51 % föräldrar med eftergymnasial utbildning. Skillnaden mellan kommunerna är stor när det gäller föräldrar med utländsk bakgrund, från 15 % i Strängnäs och Trosa, till 36 % i Eskilstuna.

Vid en jämförelse mellan huvudmän och andel föräldrar med eftergymnasial utbildning, har 48 % av föräldrarna det inom den kommunala skolan och 65 % i skolor med enskild huvudman.

I samtliga årskurser har elevantalet ökat.

2018/2019	F-klass	Årsk 1	Årsk 2	Årsk 3	Årsk 4	Årsk 5	Årsk 6	Årsk 7	Årsk 8	Årsk 9	Total	Ökning
Sörmland	3 601	3 544	3 628	3 566	3 570	3 624	3 649	3 558	3 503	3 531	35 774	2 490
Kommun	3 192	3 044	3 165	3 103	2 846	2 815	2 787	2 629	2 597	2 687	28 863	1 665
Enskild	409	500	463	463	724	809	861	931	905	834	6 899	821
Region S							1		1	10	12	5
Eskilstuna	1 304	1 339	1 299	1 354	1 321	1 316	1 377	1 294	1 273	1 264	13 141	951
Flen	198	221	180	199	180	210	179	187	183	192	1 929	137
Gnesta	152	137	167	131	139	153	125	134	140	137	1 415	131
Katrineholm	427	384	384	376	414	424	405	453	434	433	4 134	151
Nyköping	670	651	683	657	670	677	671	675	670	678	6 702	438
Oxelösund	133	127	134	130	125	125	125	111	107	114	1 232	195
Strängnäs	448	399	481	452	452	448	503	469	440	451	4 543	249
Trosa	147	175	178	151	169	170	148	152	162	146	1 598	193
Vingåker	122	111	122	116	100	101	115	83	94	116	1 080	45

Grundskolan i Sörmland, antal elever i varje årskurs läsåret 2018/2019. Källa Skolverket

Jämförande statistik för läsåret 2015/2016:

Könsfördelningen i grundskolan är 49 % flickor och 51 % pojkar på Sörmlandsnivå. För årskurs 1 - 9 är det 25 % av eleverna som har utländsk bakgrund och 51 % har föräldrar med eftergymnasial utbildning. Skillnaden mellan kommunerna är stor när det gäller föräldrar med utländsk bakgrund, från 10 % i Trosa, till 34 % i Flen.

2015/2016	F-klass	Årsk 1	Årsk 2	Årsk 3	Årsk 4	Årsk 5	Årsk 6	Årsk 7	Årsk 8	Årsk 9	Total	Jämför total 2019	Ökning till 2018/2019
Södermanland	3 346	3 357	3 464	3 448	3 371	3 303	3 308	3 256	3 263	3 168	33 284	35 774	2 490
Kommun	2 981	2 976	3 047	3 040	2 733	2 648	2 502	2 437	2 439	2 395	27 198	28 863	1 665
Enskild	365	381	417	408	638	655	805	817	822	770	6 078	6 899	821
Region Sörmland								2	2	3	7	12	5
Eskilstuna	1 264	1 235	1 232	1 270	1 198	1 193	1 193	1 194	1 214	1 197	12 190	13 141	951
Flen	176	163	202	181	194	176	196	172	170	162	1 792	1 929	137
Gnesta	118	142	144	119	131	136	137	126	114	117	1 284	1 415	131
Katrineholm	383	391	417	365	410	379	394	422	441	381	3 983	4 134	151
Nyköping	617	627	640	645	641	627	636	585	610	636	6 264	6 702	438
Oxelösund	119	113	128	120	114	110	100	78	74	81	1 037	1 232	195
Strängnäs	441	425	447	495	447	430	405	423	412	369	4 294	4 543	249
Trosa	128	162	155	131	137	143	132	162	132	123	1 405	1 598	193
Vingåker	100	99	99	122	99	109	115	94	96	102	1 035	1 080	45

5.1. Resultat nationella prov

Resultat nationella prov, årskurs 3 i Sörmland, 2017/2018

Genom resultaten på de nationella proven i årskurs 3, årskurs 6 och årskurs 9 har vi möjlighet att få en jämförelse med hela Sverige.

5.1.1. Resultat nationella prov årskurs 3

Andelen godkända elever i matematik i årskurs 3 för hela Sverige visar en spridning mellan 82,6 % och 95,6 %. Ingen kommun i Sörmland når lägsta nivån medan fyra kommuner ligger över högsta nivån, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker. I tabell nedan redovisas även resultat för svenska och svenska som andra språk, SVA. Skolverket sammanställer statistik årligen.

	Antal	Ma %	Antal	Sv %	Antal	SvA %
Riket		82,6 - 95,6		89,9 - 98,0		65,7 - 92,5
Eskilstuna	1 313	77,3 – 92,8	1 020	84,9 – 96,9	293	63,2 – 89,7
Flen	188	77,3 – 89,0	118	81,7 – 97,4	70	55,8 – 92,3
Gnesta	135	53,1 – 93,2	139	71,9 – 98,3	-	-
Katrineholm	405	81,6 – 91,5	302	82,8 – 91,2	103	53,4 – 84,1
Nyköping	664	76,5 – 95,0	562	87,1 – 97,3	100	59,8 – 89,7
Oxelösund	125	82,3 – 96,5	105	81,0 – 98,0	-	-
Strängnäs	438	81,5 – 97,4	417	90,6 - 98,8	21	55,0 - 100
Trosa	172	80,1 – 95,9	165	83,5 – 97,5	-	-
Vingåker	107	61,2 – 96,9	81	69,6 – 98,7	26	62,5 – 90,0

Sörmlands resultat ligger under rikssnittet. Skillnaderna mellan kommunerna är stor. Resultaten i de sörmländska kommunerna visar en större spridning jämfört med det nationella resultatet. Där inget värde presenteras är antalet elever för få för att kunna redovisas.

Statistiken kan hämtas från Skolverket där man kan följa resultaten över ett antal år.

5.1.2. Resultat nationella prov – årskurs 6 och 9

Sveriges kommuner och regioner, SKR, följer årligen upp de nationella proven på ett enkelt och överskådligt sätt. Statistiken följer resultaten under 4 år. Med hjälp av färgerna kan man följa resultaten. En målsättning för Sörmland bör vara att ligga på nivåerna gult (mittersta 50 % av alla kommuner) och grönt (bästa 25 %).

För årskurs 6 kan vi se att Flen och Vingåker ligger i det lägsta skiktet. Kan en samverkan mellan kommuner öka resultatet?

Trosa är den kommun som visar högst resultat. Det är den enda som ligger i de bästa 25 % av alla kommuner i Sverige.

Resultaten för årskurs 9 följer ungefär samma mönster. Intressant här är att titta på andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen som varierar från 48,5 % i Vingåker till 83,8 % i Trosa. Andelen behöriga till yrkesprogram ligger från 59,2 % i Vingåker till 91,9 % i Trosa.

Siffrorna är från 2018 och visar att 17 - 20 % inte är behöriga att söka till gymnasiet. Intressant är att Katrineholm har gått från röda till gula siffror. Vad har man gjort för att lyckats vända trenden? Flen och Vingåker har sedan 2015 legat lågt och inte lyckats vända resultaten.

Nationella prov, årskurs 6 och betygsresultat, årskurs 9, per kommun Källa Kolada, SKL

 sämsta 25 % mittersta 50% bästa 25 %

Procentsiffran relaterar till inom vilken del av alla Sveriges kommuner resultatet är.

Eskilstuna

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	85,6	87,4	86,8	86,9
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	86,9	87,7	88,0	88,3
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	87,0	88,4	89,2	88,4
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	220,8	219,0	221,0	224,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	74,4	73,1	71,9	72,8
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	83,9	81,8	80,5	82,4

Flen

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	85,4	77,0	75,5	74,6
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	86,4	82,0	74,5	76,3
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	82,6	83,4	84,0	77,9
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	193,4	212,0	208,0	217,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	59,6	63,3	67,4	67,4
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	73,1	81,0	77,8	82,6

Gnesta

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	92,0	93,4	86,8	85,3
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	79,5	88,2	86,6	87,1
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	86,6	90,4	90,8	87,1
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	207,5	213,0	226,0	221,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	69,8	70,4	79,0	74,3
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	87,7	82,4	90,3	85,2

Katrineholm

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	86,5	82,2	81,0	86,5
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	87,3	82,5	86,6	84,1
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	83,1	81,2	81,3	85,5
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	207,5	205,0	209,0	215,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	68,6	70,5	68,8	76,6
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	79,8	78,8	79,7	83,5

Nyköping

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	92,2	92,9	86,5	91,8
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	91,8	89,4	87,3	91,3
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	87,9	88,1	85,6	89,1
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	222,0	218,0	219,0	219,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	76,7	74,5	72,3	71,8
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	87,0	85,1	81,8	83,2

Oxelösund

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	83,5	82,3	88,3	86,4
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	84,5	83,2	81,1	87,3
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	83,5	84,1	86,5	81,4
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	206,2	213,0	226,0	205,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	74,5	75,3	84,0	70,8
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	84,0	86,0	88,3	81,3

Strängnäs

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	91,7	93,3	89,5	90,0
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	92,1	90,3	89,9	89,6
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	88,1	87,6	89,0	89,6
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	232,4	228,0	231,0	224,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	79,6	76,2	77,1	73,2
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	90,9	87,0	87,6	83,7

Trosa

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	92,1	93,6	92,5	91,3
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	92,7	89,4	93,1	92,0
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	89,6	90,1	93,1	94,7
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	236,4	249,0	229,0	243,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	85,2	82,4	76,2	83,8
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	89,3	90,1	88,4	91,9

Vingåker

	2015	2016	2017	2018
Elever åk 6, lägst betyget E i svenska/svenska andra språk, andel %	85,7	82,6	88,4	83,8
Elever åk 6, lägst betyget E i engelska, andel %	85,7	76,0	88,4	82,1
Elever årskurs 6, lägst betyget E i matematik, andel %	79,5	80,2	85,1	83,8
Elever årskurs 9, meritvärde, genomsnitt 17 ämnen	179,5	193,0	196,0	187,0
Elever åk 9, uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel %	62,9	64,5	63,9	48,5
Elever åk 9, behöriga yrkesprogram	68,0	78,5	73,1	59,2

5.3. Betygsresultat årskurs 6 och 9

Grundskolan – betyg i årskurs 6, andel som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen

Samtliga elever					
Läsåret 2018/19					
Visar uppgifter för: Södermanlands län (geografiskt område), samtliga huvudmän					
	Samtliga elever				
	Antal elever	Antal ämnesbetyg (genomsnitt)	Andel (%) som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen	Andel (%) som ej uppnått kunskapskraven i ett ämne	Andel (%) som ej uppnått kunskapskraven i flera eller alla ämnen
Organisation					
Södermanlands län	3 638	16,4	67,4	11,5	21,1
Eskilstuna, samtliga huvudmän	1 387	17	67,7	11,5	20,8
Flen, samtliga huvudmän	178	16,8	54,5	12,9	32,6
Gnesta, samtliga huvudmän	115	16	68,7	..	..
Katrineholm, samtliga huvudmän	400	16,9	64,5	12	23,5
Nyköping, samtliga huvudmän	656	16,1	72,1	11,4	16,5
Oxelösund, samtliga huvudmän	128	11,8	53,9	18	28,1
Strängnäs, samtliga huvudmän	517	16,1	66,2	11,4	22,4
Trosa, samtliga huvudmän	149	14,7	81,2	8,7	10,1
Vingåker, samtliga huvudmän	108	17,1	68,5	10,2	21,3
Eskilstuna, kommunal huvudman	1 070	17	65,2	10,7	24,1
Flen, kommunal huvudman	114	17	47,4	10,5	42,1
Gnesta, kommunal huvudman	115	16	68,7	..	..
Katrineholm, kommunal huvudman	357	16,9	60,8	13,4	25,8
Nyköping, kommunal huvudman	470	16,1	67	12,8	20,2
Oxelösund, kommunal huvudman	128	11,8	53,9	18	28,1
Strängnäs, kommunal huvudman	296	15,6	53,7	14,9	31,4
Trosa, kommunal huvudman	149	14,7	81,2	8,7	10,1
Vingåker, kommunal huvudman	108	17,1	68,5	10,2	21,3
Eskilstuna, enskild huvudman	317	17,1	76	14,2	9,8
Flen, enskild huvudman	64	16,3	67,2	17,2	15,6
Katrineholm, enskild huvudman	43	16,9	~100	.	..
Nyköping, enskild huvudman	186	16,1	84,9	8,1	7
Strängnäs, enskild huvudman	221	16,7	82,8	6,8	10,4

En femtedel av eleverna i årskurs 6 har inte betyg i ett eller flera ämnen. Spridningen är stor, Flen kommunal skola 42,1 %, ligger högst och Nyköping, enskild huvudman, 7 %.

Grundskolan - Slutbetyg årskurs 9

Samtliga elever,							
Läsåret 2018/19							
Visar uppgifter för: Södermanlands län (geografiskt område)							
	Samtliga elever				Pojkar		
	Antal elever	Andel (%) som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Andel (%) behörig yrkes-prog.	Genom-snittligt meritv. (17)	Antal elever	Andel (%) elever	Andel (%) som uppnått kunskapskraven i alla ämnen
Södermanlands län, samtliga huvudmän	3 512	68,3	79,9	216,7	1 772	50,5	64,6
Södermanlands län, kommunal huvudman	2 682	62,9	76,1	206,9	1 388	51,8	60,1
Södermanlands län, enskild huvudman	830	85,7	92,3	248,2	384	46,3	81
Eskilstuna	1 274	69,8	79,8	219,8	630	49,5	68,3
Flen	181	56,4	71,8	212,8	89	49,2	47,2
Gnesta	135	65,2	83,7	208,9	67	49,6	67,2
Katrineholm	440	65,5	72,5	206,8	239	54,3	63,6
Nyköping	680	72,4	84	218,4	331	48,7	68
Oxelösund	109	55	78,9	194,6	48	44	43,8
Strängnäs	454	71,6	85,5	226,8		51,3	64,4
Trosa	145	76,6	88,3	236,4		54,5	69,6
Vingåker	94	44,7	58,5	174,8		59,6	44,6

I Sörmland saknar 20 % av eleverna behörighet att söka till gymnasieskolans nationella program. Vingåkers kommun ligger lägst med 41, 5 % och Trosa har det bästa resultatet med 11,7 %. Det är stor skillnad om man jämför kommunal och enskild huvudman i Sörmland, 23,9% jämfört med 7,7%.

6. Gymnasiet – examensstatistik Sörmland

Bild: John Schnobrich/Unsplash

Elever som avslutade årskurs 9 år 2015 var totalt 3 161. Av dessa hade 2 231, (70,5 %) full behörighet och 953 (83 %) yrkesbehörighet. 17 % var inte behöriga men hade möjlighet att fortsätta på gymnasiets introduktionsprogram (IM-program).

När vi följer Skolverkets statistik kan vi se att 987 startade ett Yrkesprogram och 805 avslutade. De program som hade flest elever som genomförde sin utbildning är VVS med 97,8 % och Vård- och omsorg med 89,5 %. Lägst ligger Industri-programmet med 52 %. Siffran för samtliga yrkesprogram ligger på 81,5 %. De största yrkesutbildningarna i antalet elever som avslutade sin utbildning är El- och Energiprogrammet med 113 elever och Bygg- och anläggningsprogrammet med 111 elever. Naturbruksprogrammet är det tredje största med 105 elever.

När det gäller de högskoleförberedande utbildningar är det Samhällsprogrammet som har högst andel elever som fullföljer, 92,3 %, tätt följt av ekonomiprogrammet med 91,2 %. Lägst nivå har International Baccalaureate med 66 %. Om vi ser till samtliga högskoleprogram har vi 75,6 % som avslutar utbildningen.

För den i projektet Kompetensråd teknik föreslagna samarbetsform mellan näringsliv och utbildning, Branschforum, är detta viktig statistik att följa. Kommer gymnasieeleverna att räcka till för den framtida kompetensförsörjningen? Motsvarar kvaliteten och innehållet i utbildningen branschernas behov?

För Region Sörmland är industri- och teknik en av de viktigaste näringslivssektorerna. Om vi ser till kompetensförsörjningen, avslutade 13 elever Industri- och teknikprogrammet. El- och Energiprogrammet hade 113 elever men de flesta har inriktning installationselektriker. Det positiva är antalet elever som går Teknikprogrammet med 218 elever som genomförde hela utbildningen.

Högskoleförberedande program			5027	52	30	61	1741	1700	1586
Ekonomiprogrammet			1157	52	25	60	404	389	364
Estetiska programmet			491	61	14	53	174	153	164
Humanistiska programmet			8	i.u	i.u	i.u	4	0	4
International Baccalaurate			85	55	76	58	29	27	29
Naturvetenskapsprogrammet			914	54	47	68	316	304	294
Samhällsvetenskapsprogrammet			1590	65	27	56	525	559	506
Teknikprogrammet			782	16	29	66	289	268	225

Introduktionsprogram			1913	37	74	15	845	581	487
Individuellt alternativ			437	41	40	22	245	108	84
Preparandutbildning			96	45	65	22	64	22	10
Programinriktat individuellt val			199	44	50	21	105	58	36
Språkintröduktion			892	34	100	8	287	310	295
Yrkesintröduktion			289	30	63	20	144	83	62

De högskoleförberedande har ett större antal elever som byter program eller som avbryter sina studier. I den här statistiken kan vi följa årskurserna. Det finns möjlighet att följa upp statistiken per kommun, skola och huvudman om något branschforum har behov av en fördjupad bild.

Antal gymnasieelever per kommun i Sörmland									
Eskilstuna, samtliga huvudmän			4650	45	41	43	1708	1526	1416
Flen, samtliga huvudmän			285	44	69	22	120	86	79
Gnesta, samtliga huvudmän			25	i.u	56	i.u	16	9	0
Katrineholm, samtliga huvudmän			1424	46	37	41	518	496	410
Nyköping, samtliga huvudmän			2905	44	28	44	1042	970	893
Strängnäs, samtliga huvudmän			990	49	25	56	423	302	265
Trosa, samtliga huvudmän			4	i.u	i.u	i.u	1	2	1
Vingåker, samtliga huvudmän			21	48	i.u	i.u	12	3	6

Introduktionsprogrammen har totalt 1 913 elever. Det är svåra att följa dessa elever. Från årskurs 1 till 2 har vi tappat 264 elever, 13,8 % av totalen. Har de här eleverna börjat på ett nationellt program eller bara slutat? Mellan årskurs 2 och 3 tappar vi ytterligare 94 elever. Det kan finnas positiva förklaringar att eleverna har nått gymnasiebehörighet och börjat på ett nationellt program eller fått en anställning men vi vet inte. Detta vore värdefull information och något som bör följas av de regionala forumen "Omställning & Vägledning" och "Förberedande Insatser" föreslagna av projektet Kompetenssamverkan Teknik och del av samverkansstrukturen .

Utbildningsflöde	E-tuna	Flen	Gnesta	Kholm	Nyköping	Oxsund	S-näs	Trosa	V-åker	Sörmland	
Årskurs 9 2015	1129	215	130	425	559	87	377	146	93	3161	
Full behörighet	853	115	90	221	421	59	296	125	51	2231	70,50%
Yrkesbehörighet	953	147	104	351	474	67	342	131	55	2624	83%
Årsk 1 gy, HT 2015/examen 2018	In/Ut										
Yrkesprogram	420/304	22/24		192/162	324/294		29/21			987/805	81,50%
BF	21/13	1		0	22/23		0			44/36	81,80%
BA	69/49	5		24/22	38/35		0			136/111	81,70%
EE	60/42	1		23/22	27/27		21/21			132/113	85,60%
FP	62/41	0		25/17	36/40					123/98	79,70%
HA	20/17	7		23/14	17/20		8/-			75/58	77,30%
HV	24/15	1		0						25/16	64%
HT	23/22	0		14/13	18/13					55/48	87,20%
IN	16/13	0		4/0	5/0					25/13	52%
NB	29/27	4		0	86/74					119/105	88,20%
RL	29/17	0		18/13	35/21					82/51	62,20%
VVS	16/14	0		18/17	11/13					45/44	97,80%
VO	51/34	3		43/44	8/13					105/94	89,50%
Riksrekryterad utbildning					21/15						
Högskoleförberedande	763/649	20/14		189/168	415/374		207/162			1594/1205	75,60%
EK	115/110	0		52/43	88/79		42/39			297/271	91,20%
ES	84/69	0		28/27	45/35					157/131	83,40%
HU							8/-			8/-	
IB	53/35	0		0	0					53/35	66%
NA	90/71	10		33/29	97/92		58/37			288/239	83%
SH	252/230	10		44/39	137/128		76/72			519/479	92,30%
TE	169/134	0		32/30	48/40		23/14			272/218	80,10%
Introduktionsprogram	656/	127/		126/	178/		57/				

Sammanfattande tabell för elever som gått ut årskurs 9 år 2015 och som följs genom gymnasial utbildningar per utbildning och ort fram till examen 2018. Här saknas elever som valt gymnasieskola utanför regionen. Källa Skolverket/Kolada.

7. Folkhögskolor

Bild: Ben Mullins/Unsplash

Folkhögskolan har ett brett utbud av utbildningar. Det är en del av vuxenutbildningen och för att studera där ska du vara 18 år.

Folkhögskolans mål är att folkbildning ska ge alla möjligheten att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Verksamheten finansieras med statsbidrag.

Den allmänna kursen är 1 till 3 år och motsvarar grundskola och gymnasium. Folkhögskolan har ett eget bedömningssystem och ger inte betyg i enskilda ämnen.

Studieomdöme får den som studerat minst ett läsår på Allmän kurs och har läst de kurser som krävs för högskolebehörighet. Studieomdömet är lärarnas bedömning om hur väl varje studerande kommer att klara vidare studier. Vid bedömning för studieomdöme vägs följande faktorer in:

- Kunskaper och färdigheter och utveckling av dessa.
- Förmåga till analys, bearbetning och överblick.
- Ambition, uthållighet och förmåga att organisera studier.
- Social förmåga.

Folkhögskolan erbjuder även yrkesutbildningar på gymnasienivå eller eftergymnasial nivå. I Sörmland erbjuder man t ex barnskötarutbildning, elev- och lärarassistent, socialpedagog, hälsocoach, båtbyggare och lärarassistenter. Dessutom genomförs ett stort antal kortare kurser.

Sörmland har fyra Folkhögskolor

- Eskilstuna Folkhögskola, huvudman Region Sörmland
- Nyköpings Folkhögskola, huvudman Föreningen Nyköpings Folkhögskola (15 organisationer)
- Stensunds Folkhögskola, huvudman Svenska Frisksportförbundet
- Åsa Folkhögskola, huvudman Region Sörmland

Nedan redovisas antalet elever som läste allmän utbildning 2019.

Folkhögskolor i Region Sörmland	Typ	Antal elever allmänna kurser 2019		
			kvinnor	män
Nyköpings Folkhögskola		227	131	96
Åsa Folkhögskola	internat	237	143	94
Eskilstuna Folkhögskola		273	168	105
Stensunds Folkhögskola	internat	101	40	61
Totala antalet		838	482	356

8. Vuxenutbildning på grundskole- och gymnasienivå

Den kommunala vuxenutbildningen, komvux, erbjuder utbildning på grundskole- och gymnasienivå.

Svenska för invandrare, SFI, är den till antalet studerande största grundskoleutbildningen. För personer som inte har betyg i matematik, svenska och engelska har man möjlighet att komplettera sitt betyg för att bli behörig att söka till en yrkesutbildning inom komvux.

Sedan starten av komvux har syftet varit att medborgare ska ha möjlighet att läsa in gymnasiet eller komplettera betyg för att kunna läsa vidare på Universitet/Högskola eller Yrkeshögskolan. Detta är och har varit en viktig del i den strategiska kompetensförsörjningen.

Särvux, Särskild utbildning för vuxna, erbjuder utbildning till vuxna som tidigare har gått i grundsärskolan eller gymnasiesärskolan.

2018 var det ca 400 000 personer som studerade på komvux i Sverige. Drygt 50 % läste på grundskolenivå. För Sörmland har det inte gått att finna en samlad statistik men är något som behövs för en regional utbildningsplanering.

Elever 2018

Komvux totalt*	389 569
Grundläggande nivå	68 304
Gymnasial nivå	208 138
Sfi	159 127
Särvux	3 670

Antal eleven på Komvux totalt i Sverige 2018, Källa Skolverket 2020

8.1. Den kommunala Yrkesvux

Deltagare fördelat på yrkesinriktningar inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning 2017 och 2018 i Sverige samt förändringen mellan åren i procent. För Sörmland har det inte gått att finna en samlad statistik men är något som behövs för en regional utbildningsplanering.

	2017		2018		
	Antal	Andel %	Antal	Andel	Förändring %
Yrkesvux	34 246	100	38 514	100	12
Vård och omsorg	16 633	49	14 646	38	-12
Barn och fritid	4 279	12	4 774	12	12
Handel och administration	3 138	9	1 770	5	-44
Restaurang och livsmedel	1 911	6	1 637	4	-14
Industri teknik	1 724	5	1 601	4	-7
Bygg och anläggning	1 582	5	1 217	3	-23
El och energi	1 533	5	1 445	4	-6
Fordon och transport	1 153	3	854	2	-26
VVS och fastighet	823	2	1 178	3	43
Hantverk	644	2	805	2	25
Naturbruk	507	2	509	1	0
Hotell och turism	319	1	137	0	-57
Övriga kombinationer			7 941	21	
Läringsvux	2 902	100	3 515	100	21
Restaurang och livsmedel	608	21	419	12	-31
Bygg och anläggning	570	20	311	9	-45
Barn och fritid	547	19	789	22	44
Vård och omsorg	413	14	493	14	19
Yrkesförarutbildning	1 907	6	4 051	11	112

Antal och andel kvinnor och män inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning 2017 och 2018.					
	2017		2018		
	Antal	Andel %	Antal	Andel %	
Yrkesvux					
Kvinnor	22 993	67	26 137	64	
Män	11 195	33	14 684	36	
Läringsvux					
Kvinnor	1 602	55	2 141	60	
Män	1 297	45	1 438	40	
Yrkesförarutbildning					
Kvinnor	162	16	282	18	
Män	874	84	1 302	82	
Totalt					
Kvinnor	24 585	65	28 193	62	
Män	13 108	35	16 983	38	

9. Eftergymnasial utbildning

Vi tar upp två för Sörmland viktiga eftergymnasiala utbildningsmöjligheter, yrkeshögskola och högskola.

9.1 Yrkeshögskola, YH

Yrkeshögskolan, YH, har funnits i sin nuvarande form sedan 2009. Utbildningen är eftergymnasial och kombinerar teori med praktiskt lärande. En tredjedel av utbildningen sker på en arbetsplats.

Innehållet i utbildningen bygger på kunskaper som uppkommit vid produktion av varor och tjänster i arbetslivet. Utbildningen syftar till jobb direkt efter examen. Innehåll och inriktning varierar beroende på arbetsmarknadens behov över tid. Näringslivet har stora möjligheter att påverka utbildningens innehåll.

Staten bidrar med tvåtredjedelar av finansieringen och arbetslivet med en tredjedel genom att erbjuda LIA-platser. LIA står för lärande i arbete och är en tredjedel av utbildningstiden. En YH-utbildning kan vara från 6 månader till 2 år. För att få en yrkeshögskoleexamen ska utbildningen vara minst 1 år.

Antalet platser inom Yrkeshögskolan beslutas av riksdagen och varierar från år till år. Myndigheten för Yrkeshögskolan godkänner de utbildningar där det saknas kompetens på arbetsmarknaden. Årligen tillfrågas varje region om en beskrivning av kompetensförsörjningsbehovet.

För att kunna söka en YH-utbildning krävs grundläggande behörighet eller motsvarande. En del utbildningar har krav på särskilda förkunskaper, ex betyg från särskilda gymnasiekurser eller arbetslivserfarenhet. En sökande har även möjlighet att validera sin reella kompetens eller delta i en förutbildning som ger de förkunskaper som krävs. Det finns ytterligare en möjlighet. Skolan kan göra undantag från behörighetskraven om man bedömer att en sökande kan klara utbildningen och arbeta inom det yrket utbildningen leder till. Varje skola sköter sin antagning.

Yrkeshögskolan är den utbildningsform där näringslivet har störst möjlighet att påverka innehållet i utbildningen.

Varje utbildning som startar ska ha en ledningsgrupp där ordförande och majoriteten av ledamöterna ska komma från näringslivet. Gruppen har möjlighet att förändra kursers innehåll under utbildningstiden.

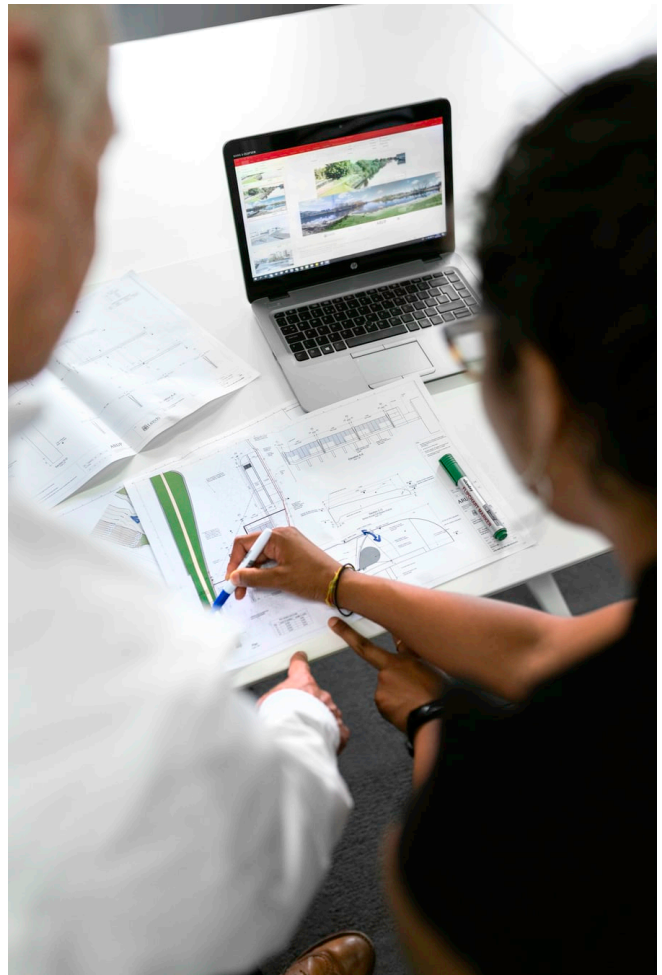

Bild: ThisisEngineeringRAEng

Andelen i sysselsättning 2017 i Sörmland efter avslutad utbildning 2016, MYH

I Sörmland hade 90 – 96 % arbete efter en avslutad YH-utbildning under 2016. Spridning gäller olika yrkesområden. 53 % av de studerande hade jobb där de gjort sin LIA. LIA, Lärande i arbete, är den del av utbildningen som genomförs hos en arbetsgivare. 15 % av studenterna gick tillbaka till den arbetsgivare de hade före utbildningen. Majoriteten hade en anställning inom 6 månader. En högre andel kvinnor än män hade arbete inom 6 månader.

Inom ekonomi, administration och försäljning var det en högre andel kvinnor som hade ett arbete som överensstämde med utbildningen jämfört med män, 77 % respektive 69 %. Det motsatta gällde inom teknik och tillverkning samt inom transporttjänster. Inom teknik och tillverkning var andelen 61 % för män jämfört med 52 % för kvinnor. Inom transporttjänster var motsvarande andelar 82 % för män och 63 % för kvinnor.

Inrikes födda uppgav i högre grad att de hade ett arbete som överensstämde helt eller till största delen 70 %, jämfört med 63 % av det totala antalet.

YH utbildningar start 2019 i Sörmland

YH Utbildning	Leverantör	Ges var?
Automationsingenjör robotik	Teknikhögskolan	Eskilstuna
Byggproduktionsledare	KYH Nationellt	Eskilstuna, Katrineholm
Digitala kommunikatörer i digitala medier	Nackakademien	Eskilstuna, Katrineholm, Nyköping
Elektronikingenjör	Teknikhögskolan	Eskilstuna
Fastighetsingenjör tekniska system	KYH Nationellt	Eskilstuna, Katrineholm
Kvalificerad Entreprenörupphandlare	Påhlmans Handelsinstitut	Eskilstuna
Redovisningskonsult	KYH Nationellt	Eskilstuna, Katrineholm
Robot och Automationsprogrammerare	Yrkesakademiens YH	Eskilstuna
Specialistundersköterska Multisjuka äldre	Kompetensutvecklingsinstitutet	Eskilstuna
Studiehandledare med pedagogik,	Campus Nyköping	Eskilstuna, Nyköping
Flerspråkighet och IKT kompetens	Yrkesakademiens YH	Eskilstuna
Tekniker tunga maskiner och fordon	Yrkesakademiens YH	Eskilstuna
Medicinsk sekreterare	Campus Nyköping	Eskilstuna, Katrineholm, Nyköping
Behandlingspedagog	Campus Nyköping	Nyköping
Fibertekniker	Campus Nyköping	Nyköping

Antal i examinerade vid YH-utbildningar i Sörmland 2016 – 2018, MYH

Slutår 2016		Antal
Utbildningar mot grafisk formgivning, design och copywriting		21
Utbildningar till vårdadministratör		34
Utbildningar till elkrafttekniker		21
Utbildningar till elkonstruktör		20
Projektledarutbildningar med inriktning mot elinstallation		21
Utbildningar till kyl- och värmepumpstekniker		23
Utbildningar till VVS-projektör		45
Utbildningar till aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog		36
Utbildningar till behandlingsassistent/behandlingspedagog		34
Utbildningar till eventarrangör		22
Slutår 2017		Antal
Utbildningar mot grafisk formgivning, design och copywriting		19
Utbildningar till vårdadministratör		35
Projektledarutbildningar med inriktning mot elinstallation		35
Utbildningar till teletekniker		19
Utbildningar till flygtekniker		7
Utbildningar till VVS-projektör		50
Utbildningar till aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog		39
Utbildningar till tandsköterska		37
Utbildningar till behandlingsassistent/behandlingspedagog		36
Utbildningar till kökschef (köksmästare)		14
Utbildningar till eventarrangör		28
Slutår 2018		Antal
Utbildningar mot grafisk formgivning, design och copywriting		21
Utbildningar till vårdadministratör		33
Utbildningar till elkrafttekniker		15
Utbildningar till elkonstruktör		28
Projektledarutbildningar med inriktning mot elinstallation		22
Utbildningar till teletekniker		11
Utbildningar till busstekniker/ tekniker för tunga fordon		5
Utbildningar till flygtekniker		8
Utbildningar till VVS-projektör		38
Utbildningar till aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog		45
Utbildningar till tandsköterska		29
Utbildningar till behandlingsassistent/behandlingspedagog		28
Utbildningar inom integration		27
Utbildningar till eventarrangör		22

9.2 Högskoleutbildning i Sörmland

Bild: Shuhab Sharam/Unsplash

Försörjningen av högskolekompetens för Sörmland är en komplex fråga. Högskoleutbildning ges på tre orter. Mälardalens Högskola, MDH, har sina campus i Eskilstuna och i Västerås, Västmanland. På nästa sida redovisas de högskoleutbildningar som gavs hösten 2019 och våren 2020 i Sörmland. MDH i Eskilstuna står för det stora flertalet. På två andra orter i Sörmland ges högskoleutbildning. I Nyköping, på Campus Nyköping, ges några utbildningar i samarbete med MDH, Karlstad och Linköpings Universitet. I Katrineholm och Viadidakt där genom ett samarbete med Karlstads Universitet. För detaljer se tabellen på nästa sida.

Det har tydligt framkommit i flera projekt och kartläggningar att ovan nämnda inte förmår fylla behovet i Sörmland och därför måste en stor del av högskolekompetensen attraheras till Sörmland. Exempel på kartläggningar är de ESF finansierade *Smart Industri – Framtida Kompetensbehov*, MITC 2018 och *Industri- och teknikföretagens egen bild av sin framtid och sina kompetensbehov – en jämförelse för små och mellanstora företag i Sörmland*, Doff & Co 2020. Att Sörmländska företag säger att de flyttar verksamhet från Sörmland på grund av svårighet att rekrytera den kompetens man behöver är oroväckande. Detta pekar på ett viktigt medskick till de i projektet Kompetensråd Teknik föreslagna branschråden för de branscher med högskolekompetensbehov.

Den högskoleutbildning som finns i Sörmland kan man sammanfatta som mer täckande inom vård och omsorg samt skola. MDHs största utbildning är sjuksköterskeprogrammet. I Nyköping och Katrineholm är det riktningar mot just skola och vård och omsorg.

En positiv möjlighet för kompetensförsörjningen är att alla regionerna runt om Sörmland har omfattande högskoleutbildning vilket mer kopplar till attraktionskraften att få kompetens flytta hit och bosätta sig eller smidigt kunna pendla in.

Högskoleutbildningar i Sörmland höstterminen 2019/vårterminen 2020.

Eskilstuna

Beteendevetenskapliga programmet, 210 p

Civilingenjör i industriell ekonomi, 300 p

Civilingenjör i produktion och produktdesign, 300 p

Ekonomiprogrammet, 180 p

Förskolläraryrket, 210 p

Förskolläraryrket, distans, 210 p

Grundläraryrket, årskurs F-3, 240 p

Högskoleprogrammet i Innovation och Produktdesign, 180 p

Högskoleprogrammet i innovation, produktion och logistik, 180 p

Informativ Illustration – Informationsdesign, 180 p

Innovationsprogrammet, 180 p

Magisterprogram Företagsekonomi, 120 p

Masterprogram i Innovation och Design, 120 p

Masterprogram i Produkt- och Processutveckling

Masterprogram i Produktion och Logistik

Rumslig gestaltning – Informationsdesign, 180 p

Sjuksköterskeprogrammet, 180 p

Socionomprogrammet, 210 p

Katrineholm, Viadidakt

Förskoleprogrammet, distans, 210p, Karlstad Universitet

Grundläraryrket, F-3, 240p, Karlstad Universitet

Nyköping, Campus Nyköping

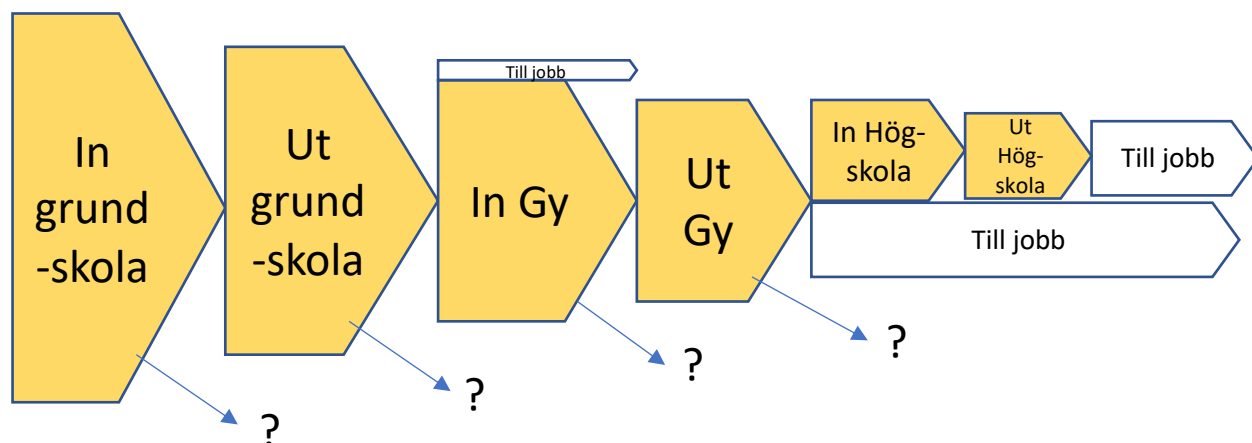
Förskolläraryrket, distans, 210 p, Karlstad Universitet

Grundläraryrket, distans, årskurs F-3, 240 p, Karlstad Universitet

Sjuksköterskeprogrammet, 180 p, Mälardalens Högskola

Specialistsjuksköterskeprogrammet, distriktssköterska, 75 p, Linköpings Universitet

10. Flödet genom utbildningssystemet

Man kan se utbildningssystemet som ett flöde från tidig ålder fram till jobb. Då kan man betrakta de olika stegen i ett sådant flöde. Ser man på flödet som ett system kan man tala om systemförluster vid och i stegen. Det är de som inte kommer vidare till ett nästa steg i flödet. Bilden ovan illustrerar principiellt ett sådant flöde. Det startar med att börja i grundskolan och slutar förgrenat i jobb.

Ser vi till situationen i Sörmland finns det påtagliga systemförluster. Exempelvis kan vi se på siffror för 2019. Under grundskolan, alltså mellan "In grundskola" och "Ut grundskola" tappas ca 20% av eleverna. Ungefär samma andel, ca 20% av eleverna från grundskolan är ej behöriga till nationellt program och det är då den lägsta nivån, den för yrkesutbildningarna på gymnasiet. Förlusterna under gymnasiet fortsätter med ett tapp av -18,5% för de yrkesorienterade utbildningarna och -24,4% för de högskoleförberedande. Dessa är dystra siffror som visar på ineffektivitet i utbildningsflödet, brist i få till utbildade i områden med stora behov och inte minst omfattningen av personliga besvikelser. Problemet är inte bara i Sörmland utan även nationellt.

Egentligen bör systemflödet även omfatta förskolan och vi hänvisar till diskussionen i kapitel 4 för det.

Vi redovisar här fyra nedslag i flödet ovan:

- Det första är att vi ser på elever som avslutade årskurs 9 och som sedan fortsatt fram till gymnasieexamen. Vi ser på Sörmland (som i detalj redovisades i kapitel 6) och jämför med Sverigenivå.
- Det andra vi tar upp är hur många som 1 år efter avslutat gymnasium är etablerade på arbetsmarknaden eller i studier.
- Därefter visar vi nivåerna för de mellan 17 och 24 år som varken studerar eller arbetar. Det är ett indikativt mått på en systemförlust enligt resonemanget ovan.
- Vi avslutar med två indikatorer: Sörmland i relation till övriga kommuner i Sverige vad gäller andel av årskurs 9 elever med uppnådd behörighet till yrkesprogram (som är den lägsta) samt andel med eftergymnasial utbildning bland Sörmlands invånare i ålder 25-64 år.

10.1. Utbildningsflöde för elever som avslutade årskurs 9 år med fortsatt utbildning fram till gymnasieexamen

2015 var 2 624 elever behöriga att söka ett nationellt program. Samma år, 2015 startade 987 elever ett Yrkesprogram och 1 594 ett Högskoleförberedande program, totalt 2 581 elever. 656 elever, som inte var behöriga att söka ett nationellt program, startade på ett Introduktionsprogram. I kapitel 6 om gymnasiet kunde ni följa eleverna:

- För elever i Sörmland som avslutade ett Yrkesprogram är det 81,5 % som har en godkänd utbildning men spridningen är stor från 62,2 % till 97,8 %.
- Motsvarande siffror för Högskoleförberedande program är 75,6 % med spridningen 66 % - 92,3 %.

I antal elever handlar det om 182 som inte avslutade sin yrkesutbildning och 389 på de högskoleförberedande programmen, totalt 571 elever.

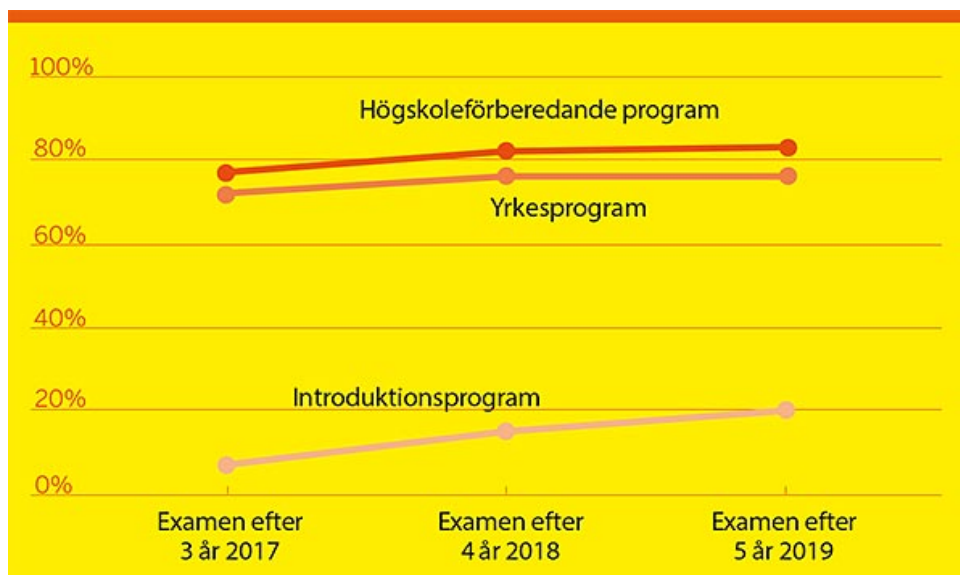
För Introduktionsprogrammen finns ingen samlad statistik. När elever på ett introduktionsprogram har klarat betyg i svenska/svenska a, matematik och engelska samt 5 övriga ämnen kan man gå vidare till ett yrkesprogram. Få elever klarar detta. Det är svårt att få en bild av kvalitet, resultat och vad eleverna gör. Skolinspektionen har endast en rapport och den är för gammal för att dra några slutsatser om nuläget. 36 skolor ingick i Skolinspektionens uppföljning och samtliga skolor fick anmärkningar på bland annat att undervisningen inte anpassades till elevens förutsättningar.

2015 var det 537 elever som avslutade årskurs 9 och som inte var behöriga till ett nationellt program. Totalt startade 656 elever på ett introduktionsprogram där språkintröduktion hade flest elever. Under 2015 tog Sörmland emot många flyktingungdomar därav skillnaden i antalet.

I Sörmland 2019 har 537 elever som inte har fullföljt sin grundskoleutbildning och 571 elever har inte slutfört sin gymnasieutbildning. Det finns elever som fortsätter ett 4:e år på gymnasiet och slutför sin utbildning. Elever byter program och det kan betyda att de behöver eller väljer att gå om årskurs 1.

Om vi vill se på Sverige nivå blir det för de som gick ut årskurs 9 år 2014 och påbörjade en gymnasieutbildning är utfallet enligt bilden nedan.

STATISTIK ANDEL ELEVER MED EXAMEN EFTER 3 ÅR PÅ SVERIGENIVÅ

Andelen elever med examen från högskoleförberedande program ökar och minskar på yrkesprogrammen. Det är för första gången som andelen minskar sedan 2011. De program som minskat mest är Fordon och transport samt Vård och omsorg. De program som har störst andel elever som klarar examen är VVS- och fastighet och Industritekniska programmen. Den stora utmaningen är Introduktionsprogrammen där endast 20 % når examen på 5 år.

10.2. Hur många är etablerade på arbetsmarknaden eller i studier 1 år efter avslutat gymnasium?

1 år efter avslutad utbildning gymnasium 2014/2015					
Alla program	Antal	Etablerad %	Antal	Studier %	Antal
Riket	74 624	29,8		36,2	
Eskilstuna	922	27,5	254	35,6	328
Flen	49	30,6	15	34,7	17
Gnesta	37	54,1	20		
Katrineholm	312	29,7	94	31	98
Nyköping	658	35,4	233	29,9	197
Oxelösund					
Strängnäs	155	21,3	33	47,7	74
Trosa					
Vingåker	13				
Sörmland	2146	30%	649	33%	714

Tabellen ovan visar antalet etablerade på arbetsmarknaden och i fortsatta studier 2014/2015. Intressant att ta fram motsvarande statistik för senare år då vi haft en stark högkonjunktur.

10.3. Hur ser nivåerna ut för de som varken studerar eller arbetar?

Innevånare 17-24 år som varken arbetar eller studerar i %			Källa Kolada	
År			2016	2017
Eskilstuna			11,1	9,5
Flen			14,2	13,7
Gnesta			11,8	10,1
Katrineholm			12,3	10,8
Nyköping			9,1	8,6
Oxelösund			12,3	11
Strängnäs			9,6	9,1
Trosa			7,9	6,9
Vingåker			13,9	13,1

Andelen innevånare i åldern 17 – 24 år som varken arbetar eller studerar varierar från 7,9% i Trosa till 14,2% i Flen.

10.4. Två indikatorer: Sörmland i relation till övriga kommuner i Sverige vad gäller av årskurs 9 elever uppnådd behörighet till yrkesprogram samt andel med eftergymnasial utbildning bland invånare i ålder 25-64 år.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, har satt upp ett antal mål. Mål 4, i God utbildning för alla, är att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Rött betyder att regionen är bland de 25% av regionerna med lägst andel, grönt bland de 25% av kommunerna med högst andel och gult är de 50% mellan. Siffrorna är i procent av alla.

Sörmland	2015	2016	2017	2018
Elever årsk 9, behöriga yrkesprogram	83	78	80	82
Elever årsk 9, behöriga yrkesprogram, män	82	73	77	80
Elever årsk 9, behöriga yrkesprogram, kvinnor	85	83	84	84
Invånare 25-64 år, eftergymnasial utbildning	32,8	33,1	33,5	34
Invånare 25-64 år, eftergymnasial utbildning, män	27,1	27,2	27,5	27,8
Invånare 25-64 år, eftergymnasial utbildning, kvinnor	38,7	39,2	39,7	40,4

Sörmlands befolkning har generellt en låg utbildningsnivå. I ett 4 års perspektiv är det få förändringar.

Män i åldern 24 – 65 år med eftergymnasial utbildning ligger på 27,1 till 27,8 % under perioden. Vi vet att få i den äldre åldersgruppen har en eftergymnasial utbildning. Tydligt är att även få av de yngre männen satsar på en eftergymnasial utbildning. För kvinnor i samma åldersgrupp ser vi en annan bild. Där har andelen ökat från 38,7 till 40,4 % och att yngre kvinnor har en betydligt högre andel med eftergymnasial utbildning.

Många väljer att läsa sin utbildning utanför regionen och stannar kvar på utbildningsorten.

11. Validering

Validering utgår från olika modeller:

- Utbildnings- och kursvalidering inom den kommunala vuxenutbildningen
- Branschvalidering – Arbetsförmedlingen och Svensk Industrivalidering
- För validering av reell kompetens i samband med ansökan till yrkeshögskola eller högskola

Utbildnings- och kursvalidering finns inom den kommunala vuxenutbildningen. Möjligheten för eleven att få sina kunskaper och kompetenser validerade stadgas i Skollagen. Regleringen innebär en möjlighet för eleven men däremot saknas en skyldighet för huvudmännen att erbjuda validering. Särskild prövning kan användas som validering. Här finns ingen tillförlitlig statistik.

Branschvalideringsmodellen är utformad efter arbetslivets behov. Man har tagit fram 24 moduler som innefattar 61 yrkesroller. Yrkena är framförallt inom traditionellt mansdominerade branscher. Modulernas tillgänglighet varierar både vem som kan köpa en validering och var den kan genomföras. 16 av modulerna är tillgängliga i flertalet regioner. Validering ingår i Arbetsförmedlingens ordinarie verktygslåda. Myndigheten upphandlar validering enligt branschmodell. Industrins parter och fristående branschorganisationer har tillsammans utvecklat och bildat Svensk Industrivalidering. Det har resulterat i ett sammanhållet och kvalitetssäkrat system och certifiering av industrins bas- och yrkeskompetenser.

För yrkeshögskola och högskola kan validering användas för att bedöma sökandes och studerandes reella kompetens. Sökande till en utbildning har rätt att få sin reella kompetens bedömd för behörighet till utbildningen. Reell kompetens är en egen behörighetsgrund vid sidan av formella betyg.

Yrkesvux

För att söka statsbidrag för en utbildning inom Yrkesvux krävs att minst tre kommuner samverkar. Utbudet av kurser ska planeras i samråd med RUA, Regionalt utvecklingsansvarig, och Arbetsförmedlingen. Utbildningen ska planeras och bedrivas under medverkan av företag. Enligt förordningen är kommunerna skyldiga att erbjuda validering.

Validering genomförs i de orienteringskurser som finns inom Yrkesvux. Det finns en framtagna sörmländsk valideringsmodell för undersköterskor. I de yrkesutbildningar som är upphandlade finns möjlighet till validering. Ingen samlad statistik finns tillgänglig.

I Sörmland finns två kommungrupperingar inom Yrkesvux:

- Nyköping, Oxelösund och Trosa
- Vingåker, Katrineholm, Flen, Eskilstuna och Gnesta.

Inom det Regional VIS-nätverk, Vuxenutbildning i Sörmland, finns ett gott samarbete mellan samtliga kommuner. En önskan är att ha en gemensam plattform.

Arbetsförmedlingen

Validering ingår i Arbetsförmedlingens ordinarie verktygslåda. Myndigheten upphandlar validering enligt branschmodell. Syftet med valideringen är att bekräfta en individs tidigare förvärvade kunskaper och kompetens. Efterfrågan på validering är hög bland nyanlända invandrare. Validering erbjuds inom följande områden:

- Bygg och anläggning	- El-teknik
- Måleri	- Transport
- Restaurang	- Fastighet

De är upphandlade branschvalideringarna används i liten utsträckning i Sörmland.

Svensk Industrivalidering

Industrins parter och fristående branschorganisationer har tillsammans utvecklat och bildat Svensk Industrivalidering. Det har resulterat i ett sammanhållet och kvalitetssäkrat system och certifiering av industrins bas- och yrkeskompetenser.

Samlad statistik Branschvalidering under åren 2015 – 2018 i Sverige

Bransch	2015	2016	2017	2018	Summa
Bygg	-	183	171	121	475
CNC-teknik	923	729	1119	790	3561
El-teknik 1	70	100	400	400	970
Fastighet/FAVA	5	10	53	102	170
Frisör	24	22	19	34	99
Gjuteri	30	30	25	0	85
Grafisk validering 1	-	-	-	30	30
Hotell o Restaurang	-	103	70	63	236
Industriteknisk Bas	326	904	1098	1010	3338
Måleri	149	138	111	118	516
Naturbruk	94	42	32	36	204
Städ o Service	1668	1393	989	1158	5208
Trädgårdsanläggning	294	501	531	1802	3128
Träteknisk validering 1	-	50	30	30	110
VVS	12	21	21	20	74
Summa	3595	4226	4669	5714	18204

Källa - Valideringsdelegationens årsrapport 2019

Den statistik som saknas är vad som händer efter en validering. Hur många går ut i anställning och hur många fortsätter i studier. Finns det branschskillnader?

Yrkeshögskolan och Högskola

Här används validering för att bedöma sökandes och studerandes reella kompetens. Sökande till en utbildning har rätt att få sin reella kompetens bedömd för behörighet till utbildningen. Reell kompetens är en egen behörighetsgrund vid sidan av formella betyg. Ett beslut har nyligen tagits om ett projekt för behörighetsprov ska bedrivas under åren 2022 – 2023. UHR ansvarar för att ta fram och genomföra provet. I nuläget saknar Universitets- och Högskoleområdet ett uppdrag att främja validering inom högskolan.

Andelen sökande som bedömts behöriga utifrån reell kompetens till en YH-utbildning är högre bland utrikes födda. År 2018 var fördelningen 24 % för utrikes födda och 10 % inrikes födda. Andelen behöriga på reell kompetens ökar med åldern, 9 % för gruppen under 24 år och 24 % för 45 år och äldre.

YH Andel och andel (%) sökande som bedöms behöriga utifrån reell kompetens 2018

År	Andel	Kvinnor	Män	Andel total	Kvinnor	Män
2016	4 952	2 368	2 584	13%	10%	16%
2017	5 194	2 756	2 438	13%	12%	15%
2018	5 757	3 187	2 570	13%	12%	15%

Källa - Valideringsdelegationens årsrapport 2019

Samlad statistik från högskola saknas.

